

BoonBerichten

Mededelingen en berichten van het Louis Paul Boon Genootschap
Nummer 132, december 2019

In dit laatste BoonBericht van 2019 kijken we terug op de succesvolle bijeenkomst op 14 december in Aalst. Verder is er ook nieuws over het verkochte film-scenario van Boon en Jan Louies verblijdt ons met een volgende bijdrage in de rubriek *'t is maar een woord*.

EINDEJAARSBIJENKOMST VAN ZATERDAG 14 DECEMBER

Onze laatste bijeenkomst van dit jaar was in Aalst op 14 december jl. Karel Verhoeven, hoofdredacteur van *De Standaard*, gaf een indrukwekkende lezing over *De Kapellekensbaan*, waarin hij inging op de betekenis van Boons meesterwerk in deze tijd. Hij vergeleek het werk met enkele andere grote werken uit de wereldliteratuur en beschreef de rol van Boon in zijn boek als de clown die met knikkende knieën op het slappe koord de lachers op de hand heeft, maar toch meteen laat zien de kunst van het koorddansen uitstekend te verstaan en met zijn capriolen eens te meer duidelijk te maken heel goed zijn stiel te verstaan.

Karel Verhoeven

Luckas Vander Taelen interviewde vervolgens Jos Muijres bij de presentatie van de *Boontjes 1972*, het nieuwste deel van de gebundelde columns van Boon die we jaarlijks als genootschap uitbrengen. Jos legde uit dat dit een heel dik boekwerk is geworden omdat Boon in 1972 niet ziek is geweest of vakantie heeft gehouden. Sterker zelfs: hij ging in de loop van het

jaar met pensioen. Hij kreeg het weliswaar alleen maar drukker, maar hij had gelegenheid om elke dag een *Boontje* te verzorgen. De 304 columns in deze band werden uitgebreid van noten voorzien door samensteller Jos Muijres.

Vervolgens stond Jos Muijres zelf even in de schijnwerpers, want hij kreeg van het genootschap de Isengrimusprijs uitgereikt voor zijn grote verdiensten voor de Boonstudie. Collega en vakbroeder Jos Joosten hield de laudatio waarin hij met name inging op de goede samenwerking tussen beiden en waarin hij Jos Muijres' tomeloze inzet benadrukte om altijd het beste resultaat met zijn onderzoeken te bereiken.

Jos Muijres (r) en Jos Joosten (l) met de Isengrimus-prijs

Jos Muijres nam zelf ook het woord om zijn dank uit te spreken voor het mogen ontvangen van de Isengrimus en om uitgebreid te vertellen over zijn werk aan de samenstelling van de *Boontjes*. Vroeger was hij nogal sceptisch over de waarde van deze columns van Boon, maar in de loop der jaren is hij ze steeds meer gaan waarderen. Dat ze een *roman fleuve* zouden vormen is volgens Jos niet de opzet van Boon geweest, maar uiteindelijk komt het er wel op neer.

We sloten de middag af met een gezellige maaltijd in de brasserie van Utopia. Tijdens de maaltijd namen we afscheid van vier bestuursleden die zich vele jaren voor het genootschap hebben ingezet: André Dumont, John Jacobs, Freddy van Hollebeeke en Gert Jan de Bruin. Uiteraard hopen we allen te blijven zien op onze bijeenkomsten!

Foto's van deze dag zijn te vinden op onze website. Over de band *Boontjes 1972* schrijven we uitgebreid in de volgende BoonBerichten.

'T IS MAAR EEN WOORD

Van 1962 tot 1969 liep op de BRT-televisiezender 'Brussel Vlaams' het taalspelletje 't is maar een woord'. Tot het vaste panel hoorden Gaston Durnez en L.P. Boon. Met zijn kwinkslagen, raspende stem en volks accent werd Boontje een echte tv-vedette, die evenals in zijn literair werk ook op TV geen dialectwoorden schuwde. Voor Vlamingen is zo'n woord dan vertrouwd of op zijn minst nostalgisch, voor Nederlanders dan weer intrigerend of exotisch. In deze rubriek behandelen we telkens zo'n term uit Boons woordenschat ... 't is maar een woord!

ACHTERSTAAK

Boontje gebruikt in het verhalen van een van de fratsen van de vos Reinaert de uitdrukking 'achterstaak zijn'. Hij heeft hij het dan over haring die niet meer zo vers is.

In het hoofdstukje *Pladisen* (=Middelnederlands voor pladijs, schol) van *De Kapellekensbaan* (1953) schrijft hij over Reinaert, die langs de Kapellekensbaan wandelend de visverkopers bezig hoorde hoe ze hem op hun kar konden krijgen om zijn pels te verkopen. Dat liet Reinaert gewillig toe, want dan lag hij op een wagen vol met paling en pladijs *en ook, zoals dat nu nog immer gebeurt, met haring die men zou drogen of in de pekel leggen, omdat hij wat achterstaak was en begon te stinken. Reinaert was niet zo zot van vis, maar a la*, hij liet zich met een flinke buit paling van de kar glijden zodat hij thuis van de vis kon smullen.

Twee jaar later herneemt Boon dit verhaaltje in *Wapenbroeders*, onder de titel *Hoe Reinaert een wonderbare visvangst deed*. Hij merkt de vishandelaars met hun volle karren niet meer op langs de Kapellekensbaan, maar gewoon langs *de baan*. En ook hier leert hij ons weer een paar trucjes om dergelijke haring toch nog eetbaar te houden: hem zouten en drogen, of hem opleggen in pekel!

De lokale krant *De Denderbode*, vijand van gazetten-uitgever Pieter Daens, vaart in maart 1898 uit tegen een kartel (= gezamenlijke kiezerslijst) van liberalen, socialisten en daensisten: fletse vis, en dan nog bedorven, orakelt de behoudsgezinde krant over dit kartel: *Wij vreezen man, dat uw kartel waterpladijs achter staak zal zijn!*

Oorspronkelijk echter slaat 'achterstaak zijn' niet op vis, maar op... hop. Op de officiële hopmarkt (zoals te Aalst) mocht hop die niet aan de strenge kwaliteitseisen voldeed, niet verkocht worden. Hop die niet genoeg gedroogd was, om een voorbeeld te geven, moest een eindje verder, achter de staak die het officiële marktgedeelte afbakende, aan de man gebracht worden. Deze minderwaardige hop was 'achterstaak gezet'.

Het Land van Aalst van Pieter Daens schrijft in april 1897: *Als een boer op de waag (= officiële weging) komt en zijn hop is niet zelfkant, hij krijgt een habbe en een beet en zijn hop vliegt achter staak.*

De 'Groene Belle Monopole' van de befaamde Aalsterse hopkoopman De Coninck-Van den Bossche zal alvast niet achterstaak zijn...

Een habbe en een beet (of: een habbe en een snabbe) is duidelijk: het betekent een sneer, een standje. Wat Daens met zelfkant bedoelt, moeten we een beetje gissen. De zelfkant van een stuk geweven stof is mooi afgeboord en niet rafelig zoals de kant die afgesneden of afgescheurd werd van de rol stof. Dus: de hobbellen zijn niet gaaf, niet van goede kwaliteit, misschien wat 'verslenst' (= verwelkt) zoals Boon zou zeggen.

De uitdrukking 'achterstaak zijn' wordt ook overdrachtelijk gebruikt. Een huis kan in waarde dalen en dus achterstaak zijn, volgens 'De Werkman' van Pieter Daens in 1882: *En d' huismeesters klagen dat hun huizen achter staak zijn met de vele gezeime slechte huizen in de buurt*. Of echt figuurlijk gebruikt: volgens Pieter Daens zijn onzedige geschriften achterstaak en is ook de biecht ontvluchten achterstaak: *De Werkman 8/10/1875: bedorven, zedeloos vuile fransche gazetjes. 't Is gemeenlijk avarie, achter staak, afval. 'De Werkman' 17/4/1885: Als iemand de biecht daarlaat, aangebrand! Look in den meersch! Visch achter staak!*

Nu, Reinaert heeft al lang niets meer te zoeken langs de Aalsterse Kapellekensbaan, die naar Erembodegem leidt: huize Isengrimus, de woning van Boontje aldaar is immers zo goed als volledig gesloopt en verbouwd. En hop is er amper nog in Erembodegem. Maar vis, die kan nog altijd achterstaak zijn.

Jan Louies

Er is nog één hopboer in Aalst, met name Fons Temmerman te Erembodegem. Zijn hop zit onder andere in Berghop (Proefbrouwerij Lochristi) en Witkap (brouwerij Slagmuylder, Ninove).

ONDINEKE BIER

Het Laatste Nieuws meldt: 'Oilsjtersen tripel Ondineke uitzonderlijk gebrouwen met verdwenen Aalsterse hop'.

Het had heel wat voeten in de aarde, maar brouwerij De Glazen Toren uit Erpe-Mere/Aalst slaagde er net in om een brouwsel van de Oilsjtersen tripel Ondineke te maken met de originele Aalsterse hop.

Die hop 'groene belle' was volledig verdwenen in België, maar kon dankzij hopcentra in Slovenië en Engeland terug naar België worden gebracht. "Het resultaat van een hele zoektocht op internet en talrijke vragen bij de weinige resterende eigenaars", vertelt Jan Louies van de bierproefvereniging Oilsjterse Proef Ajoinen (OPA).

De man slaagde er met succes in de 'groene belle'-hop opnieuw te laten groeien en bloeien in het land van Aalst. "En OPA-secretaris Jef kon het OCMW overtuigen om hopranken te planten achter het Woonzorgcentrum De Hopperank." Drie jaar nadat dit gebeurde, kon recent een eerste keer geoogst worden. "Het vormde het perfecte ingrediënt om onze Oilsjtersen tripel Ondineke nog meer naar Aalst te laten smaken", vult brouwer Dirk De Pauw van De Glazen Toren aan.

Daardoor kan je nu uitzonderlijk en in heel beperkte oplage 'Ondineke Groene Belle' kopen bij de brouwerij met roots in Erpe-Mere en een – weliswaar fors groter – bijhuis in Erembodegem.

Brouwer Jef Van den Steen ging aan de slag met de verdwenen 'groene belle'-hop die Jan Louies van OPA in Slovenië en Engeland vond. foto: Koen Moreau

FILMSCENARIO VERKOCHT VOOR € 4000

In ons vorige *BoonBericht* meldden we al dat het Antwerpse antiquariaat De Slegte het typoscript van Louis Paul Boons filmscript *Niets dan wat oorlog* aanbood op de Mechelse Antiquarenbeurs, samen met andere handschriften, brieven en gesigioneerde boeken.

Antiquariaat De Slegte, dat het script in handen kreeg, sprak van een waardevolle vondst. Het hoogste bod

kwam uiteindelijk van Het Letterenhuis, het algemene museum en archief voor de Vlaamse letterkunde. Zij zullen het een plekje geven in hun museum.

Het Nieuwsblad meldde vervolgens op 17 december dat het Letterenhuis 4.000 euro betaalt voor een script... dat het al jaren in bezit heeft. Is het film-scenario van Louis Paul Boon dat geveild werd op de Mechelse Antiquarenbeurs wel van Aalstenaar Boon of is het van de hand van de Ledenaar Maurice D'Haese? Die vraag rijst nadat het scenario opdook in archieven van de Leedse auteur.

In zijn zoektocht in het archief van Maurice D'Haese in het Antwerpse Letterenhuis vond auteur en journalist Rudi De Koker een getypt filmscenario onder de titel *Niets dan wat oorlog*. Dit scenario, dat hij net als heemkundige Kring Heemschut toeschrijft aan de Leedse schrijver Maurice D'Haese, was op 19 en 20 december te zien op een tentoonstelling tijdens een tweedaagse hommage in De Volkskring. Het getypte manuscript werd samen met andere stukken door het Letterenhuis ter beschikking gesteld.

"Ik was verrast toen ik begin deze maand hoorde dat het Antwerpse antiquariaat De Slegte een teruggevonden scenario van Louis Paul Boon met diezelfde titel *Niets dan wat oorlog* te koop aanbood", zegt De Koker. "Mij leken beide versies op het eerste gezicht identiek. De zaakvoerder van het antiquariaat De Slegte bevestigde telefonisch dat het wel degelijk een tekst van Boon was."

"Enigszins geamuseerd hoorde ik een week later dat het bewuste filmscenario voor 4.000 euro verkocht was aan... Het Letterenhuis. Hiermee koopt de instelling dus voor veel geld een scenario dat ze al lang in haar bezit had."

"We zoeken het graag even uit", laat de directie van het Letterenhuis in een eerste reactie weten.

BoonBerichten

De onregelmatig verschijnende BoonBerichten worden uitgebracht onder verantwoordelijkheid van het bestuur.

Samenstelling en redactie: Erik van Veen

Bestuur:

Luckas Vander Taelen (voorzitter), Wim Dijkstra en Luc Geeroms (ondervoorzitters), Jacquy De Pauw (Penningmeester), Herman Verlint (secretaris), Erna De Ridder (nieuwsgaring), Erik van Veen (website en BoonBerichten) en Bert Ummelen.

De Erven Boon zijn adviseur van het bestuur.

Secretariaat:

Jacquy De Pauw
Desiré De Wolfstraat 14, B-9300 Aalst
0032 (0) 477 77 90 04
mail@lpboon.net

Bankrekening: BE36068200494781 t.n.v. L.P. Boon Genootschap, Oude Vismarkt 13, 9300 Aalst.